

Boj o vinohrad

Dokončení ze strany 11

Zopakujme: pouze několik stovek vinařství funguje na firemní bázi, všichni ostatní jsou koníčkáři. Nebo jak si říkají – malí vinaři. Prostě lidé, kteří chodí do zaměstnání, a teprve když se z něj vrátí, oblečou si montérky a jdou na vinici. Je to krásný, ale poměrně tvrdý koníček: réva je po tisíciletích natolik přešlechtěnou rostlinou, že bez neustálé péče plody vhodné k výrobě vína nevydává. Odměnou za celoroční dřinu je pro dřívou většinu vinařů nápoj vyrobený v množství, které vystačí pro širokou rodinu a přátele, a peníze z jeho prodeje získávají pouze nárazově při akcích typu Otevřené sklepy.

Malí vinaři zkrátka aktuální situaci vnímají úplně stejně, jako by to dělali řecké zahrádkáři, kteří občas sousedům prodají pár okurek nebo přebytek rajčat či cuket, ale museli by kvůli tomu mít zabezpečený sklep hlídáný webkamerami, jenž by byl kdykoli přístupný celníkům. Kdyby uvedená pravidla musel dodržovat každý registrovaný vinař (a každý vinař registrovaný být musí, protože EU si pečlivě kontroluje plochu vysázených vinnic), pak by 999 z každé tisícovky malých vinařů zmizelo. A tím by fakticky zmizela Morava v podobě, jak ji známe.

Lamborghini

Chcete si jednou v životě sednout do lamborghini, ale jako na potvoru ho nikdo z vašich kamarádů neparkuje před domem? Zajedte si na jihovýchod! Máloco nám pomůže pochopit rozdíl mezi tamními končinami a zbytkem světa více než právě „lambo“. Vyslovíte-li to slovo kdekoliv jinde, všem přijdou na mysl prvotřídní sportovní auta. Ale na jižní Moravě je to synonymum traktoru.

Firmu Lamborghini Trattori založil v roce 1948 Ferruccio Lamborghini a společnost se od počátku až dodnes věnuje především výrobě zemědělských strojů, a to zejména traktorů. Teprve v 60. letech 20. století přišla také s divizí Automobili Lamborghini a superychlými i superdrahými vozy. Protože však do vinnic nelze vjet normálním traktorem, potřebují ti, kdo se o ně starají, úzké speciály – ano, Lamborghini Trattori. Dovolit si ho mohou jen opravdu velké podniky. Těch ovšem třeba v Čejkovicích není málo.

Obec, jejíž jméno zná snad každý zákazník, který si alespoň občas koupí v supermarketu lahev vína, se rozprostírá v překrásných končinách. Okolní krajina se zvláštním způsobem neustále vlní a řádky révy zde vytvářejí podivuhodné obrázky plné neobvyklých barev i tvarů, jež fascinují podobně jako nedaleké Moravské Toskánko. Čejkovice jsou s více

SpD vs. DPH

V osvěžovných i debatách uvnitř internetového univerza se občas mluví v jedné a té chvíli o nulové sazbě na víno a na knihy. To je, prosím pěkně, nedorozumění. Každé zboží a každá služba má nějakou výši sazby daně z přidané hodnoty (DPH), a ano, tato sazba má být podle vlády u knih nulová. Ale neřesti (alkohol, tabák, sázení...) či životnímu prostředí nemilé produkty (benzín, nafta...) státy zatěžují **kromě DPH ještě tzv. spotřební daní.** Zatímco DPH je fakticky procentuální přírůžkou při prodeji zboží koncovému spotřebiteli, spotřební daň je definována fixně (třeba 143 Kč na litr čistého etanolu při spotřebitelském pálení). Dnes se z piva i pálenky platí spotřební daň i DPH, z vína jen DPH (z šumivého vína DPH i spotřební daň).

než pěti sty hektary vinnic třetí největší vinnářskou obcí v zemi. A exkurze do místního rodinného vinařství Škrobák nabízí rychlý vhled snad do všech vrstev byznysu, jehož základem je réva.

Nejprve je třeba na samém kraji vsi projít až monumentálním areálem Templářských sklepů: firmy, jež obhospodaruje více než sto hektarů vinnic a hrozny vykupuje od spousty drobných pěstitelů. Pak návštěvník má klasické budy, sklípky drobných vinařů, z nichž většina svou produkci ani oficiálně neprodává. A teprve nakonec spatří „nová“ vinařství: Šamšulu a před ním Škrobáky.

Jsou-li Templářské sklepy velkofirmou a budy obývají převážně hobbyisté, pak rodinné vinařství Škrobák reprezentuje malé a navyšost moderní firmy. Nová budova nabízí stylový hotel i celoroční bistro, prodejnu vína, degustace a rozličné akce. Podnik západního střihu, který by si bez větších problémů měl poradit i s obávaným celním skladem. Přesto je z vládních plánů vyděšenější než z roztočů, plísni a krupobití zároveň.

Ačkoli vinařství mistři nemají prakticky žádný čas, návštěvníkům je ochotně k dispozici Ladka Škrobáková. „Je to štanice, které jsme vystaveni jenom v České republice. Kdyby se všude po světě zaváděla spotřební daň a celní sklady, tak se s tím všichni vinaři nějak vypořádají. Ale my fungujeme v rámci jednotného evropského trhu, takže ten záměr fakticky diskriminuje zdejší vinaře.“

Při příjezdu do Velkých Pavlovic, největší vinařské obce v republice, si poutník v pozdním odpoledni nemůže ve vinných tratích nevsimnout spousty izolovaných postav. V kraji je zvykem vstávat

časné, přesto lze odpůdně mezi keři spatřit snad více lidí než po ránu. Důvod je prozaický: dopoledne vyřezávají keře především zaměstnanci vinařských firem, když slunko spěje k západu, jsou tam už ale prakticky všichni hobbyisté.

Jihomoravský vinařský kmen v něčem připomíná Tolkienovy hobity. V dobrém i zlém. Je podobně pohostinný a dobrosrdečný, ale také jej svírá jakási neustálá obrana před velkým světem okolo. Poznává se to i v případech, kdy mají jeho příslušníci mluvit „na kameru“. Devět z deseti do té chvíle hovorných vinařů náhle „nemá ani pět minut“, aby svůj pohled vysvětlili někomu zvenku.

Jožka

Jedním z mála ochotných je muž, jemuž budeme říkat Jožka. Všechno rád vysvětlí, ale v žádném případě ne na vlastní jméno, nedejbože tvář. Je to typický malý, garážový vinař, který vyrábí hlavně sám pro sebe a své blízké. Pokud už prodává, pak jen pár známým.

„Já mám na třech místech dohromady jednu měřicu (25 arů, čtvrt hektaru – pozn. red.). Roky jsem řídil tým v mezinárodní firmě v Brně, a tak práce ve vinnici a ve sklepech byl takový výmaz hlavy. Nikdo na mne nemluvil, nikomu jsem nemusel zadávat práci, vzal jsem motyku, byl na čerstvém vzduchu. Ale jak jsem byl zvyklý na tabulky, udělal jsem si jednu s náklady, odpracovanými hodinami a ziskem. Vyšlo mi, že vydělám krásných 50 haléřů za hodinu.“ vzpomíná dnes se smíchem. Ale i on má jasno: kdyby musel mít celní sklad, okamžitě s vinnem končí. „Já se nedivím, že to národ nechápe. Kdo neměl s vinohradem nikdy nic do činění, pochopit to asi ani nemůže. Ale nás by taková zdánlivá drobnost jako spotřební daň prostě zlikvidovala.“

O pár odstavců výše jsme napsali „Kdyby se povinnost celního skladu vztahovala na každého registrovaného vinaře...“. A v této větě se skrývá jeden z hlavních klíčů k pochopení celého zádrhelu. Vláda totiž nikdy nezačala ani přemýšlet o tom, jak by taková povinnost měla vypadat, natož aby ji definovala v paragrafech. A tak se moravský vinný kmen vydělil vidinou těch nejhorších myslitelných alternativ.

Klasický celní sklep totiž v prvé řadě představuje velkou administrativní i finanční nálož. Takový prostor je třeba vybudovat a uzamknout (nesmí do něj vstoupit cizí osoba). Majitel pak musí vykazovat uložené zásoby a platit z nich daňové zálohy. Pivovary z toho také nemají radost, ale přec jen uvařený nápoj prodají nejpozději za pár týdnů. Vinař ale na přelomu léta a podzimu sklídí hrozny, prodá

vat však začne nejdříve na jaře. Po celou tu dobu by tedy musel v případě zavedení uvažovaných pravidel u celníků deponovat daňovou zálohu, odvozenou od předpokládaných hektarových výnosů a produkce.

Podobně vinaře deptá představa, že by se samotný prostor sklípku stal oním celním skladem – protože by tam pak nemohli vodit návštěvníky, ukazovat jim provoz, pořádat degustace. Celé roky budovaná tradice otevřených sklepů by se rázem zhroutila.

Někteří producenti vína jsou však vyděšení především z jiného vládního plánu, o němž se skoro nemluví: z návrhu zrušit daňovou výjimku na víno coby firemní dar. Po pravdě: páchne-li nějaká daňová výjimka nekalou zákulisní dohodou či úplatky, pak právě tato. Po všech stránkách podezřelou výhodu prosadili lidovci ještě coby členové koaliční vlády Vladimíra Špidly (ČSSD) a díky ní si jakákoli firma, která rozdává svým partnerům či klientům lahev tichého vína (do 500 korun), může takový prezent zaplatit coby daňově uznatelný náklad. Firmy tedy lahve nakupují ve velkém, bez DPH a ještě si je hodí do nákladů, díky čemuž se z vína stala snad nejrozšířenější vánoční pozornost uvnitř českého byznysu.

Jestli jsme tuto podivnost mohli v roce vstupu do EU chápat jako cílenou podporu vinařům, kteří zoufale sháněli fondy nutné k modernizaci svých chateau, pak dnes nedává smysl a pogrulujeme vládě, že našla odvahu ji zařiznout.

Ano, zdejší produkce se ještě v první půli 90. let nedala v žádném ohledu srovnávat s tím, co nabýzely velmoci. Jak před deseti lety v rozhovoru pro Orienta-

ci připomínal Karel Schwarzenberg, muž s velmi mlsným jazykem i patrem: „Pamatuji si ty strašné patoky, které moji přátelé pili v Blatné. To se s tím, na co jsem byl zvyklý z Rakouska, nedalo vůbec srovnat. A teď děláme naprosto vynikající vína i třeba v Žernosekách.“

Rekli jsme, že výhoda v podobě „vinného daru“ dnes postrádá logiku i smysl. Dodejme však i významné ALE: protože vláda výjimky škrtala plošně, nezdržovala se ohledáváním reálného stavu věcí. A ten je takový, že pro některé společnosti představuje byznys s firemními viny 30, někdy i 60 procent produkce. A jedním paragrafem z roku na rok někomu škrtne třetinu nebo většinu byznysu?

Ano, skutečně není důvod, aby stát podporoval jako chvályhodnou věc nákup alkoholu. Ale stejně tak je obyčejnou slušností jakoukoli zásadní změnu rozfázovat do delšího období, aby se trh mohl přizpůsobit. Obzvláště ve vinařství, kde se nekalkuluje z měsíce na měsíc, ale z roku na rok. Ostatně i takové zvyšování odvodů pro živnostníky je rozfázováno na několik let.

Zničit kraj, spasit kraj

Politici zjevně slyší jak nářky malých vinařů, tak hněv těch, kdož nulovou spotřební daň považují za perverzii. Netušíme, kam se rozhodování pětilavého koalického tvora posune, ale můžeme odhadovat možné směry. Občas lze slyšet hypotézu, že by stát měl zdanit jen vína z dovozu. To ale skutečně nejde. Jsme součástí jednotného evropského trhu, který umožňuje našim firmám vyvázet tolik produkce mimo jiné i díky tomu, že brání národním vládním, aby zvýhodňovaly domácí podniky. Proto nemůžeme uvalit daň ani na italská a francouzská vína, ale ani třeba na ta novozélandská, jelikož celní dohody s třetími stranami nedomlouváme my, nýbrž Unie jako celek.

Jestli někdy vede cesta ke zdražení pověstných „krabičáků“, aniž by to zároveň fatálně poznamenalo moravskou vinnářskou kulturu, pak přes rozdílnou sazbu spotřební daně. Už tímto způsobem zvýhodňujeme malé pivovary a minipivovary: sazba má šest různých pásem (!) podle velikosti výstavu. Klíčové však je, aby ta nejnižší sazba zůstala nulová – právě kvůli hobbykům. Pořádnou spotřební přírůžkou pak můžeme v klidu osolit velkou produkci, která svou láci povzbuzuje alkoholový abúzus.

Rozpočtový vlk by se nažral a vinařova koza zůstala celá. Jak říká Marek Vybíral ze Starého Poddvorova: „Vozíme medaile ze všech soutěží, přesto jsme stále nejméně známou vinařskou zemí z celé Evropy.“

Tichá vs. šumivá vína

Nulová spotřební daň se dnes týká jen tzv. tichých, nikoli šumivých vín. Což zní zcela nepochopitelně: až do chvíle, kdy se podíváme na naši vinařskou realitu. Zdaleka největším producentem vína je firma Bohemia Sekt (s domocílem ve Starém Plzenci). Jak asi tušíte, okolo Starého Plzence žádné vinohrady nerostou. Firma v té době nakupovala mošt a následně vyráběla sekty (dnes 40 procent objemu dodávají její vlastní vinohrady na Moravě). A jelikož **cílem vládní podpory na přelomu milénia bylo oživit péči o krajinu a pomoci vinařským oblastem**, získala nulovou daň jen tichá vína. Tehdy šumivá vína skoro nikdo na Moravě nedělal, a podpora se tak vyhnula zpracování dovezených hroznů.

Idylickému vinařskému kraji na jihovýchodě země hrozí zánik. Projdou-li všechny vládní návrhy, jižní Morava přestane existovat v podobě, jaké ji známe.

FOTO PROFIMEDIA